

РЕЦЕНЗІЯ ОФІЦІЙНОГО РЕЦЕНЗЕНТА

доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри терапії та ревматології НУОЗ України імені П.Л. Шупика, Сіренка Юрія Миколайовича на дисертаційну роботу Вітовського Андрія Ростиславовича «Гемодинамічні зміни під час індукції та підтримання анестезії у пацієнтів з ішемічною хворобою серця старшої вікової групи» представлену на захист до спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.280 Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, що утворена рішенням Вченої ради університету, наказом від 25.03.2026р. (протокол № 3) для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 - «Медицина»

Актуальність теми дисертації

Проблема забезпечення гемодинамічної стабільності під час анестезіологічного забезпечення у пацієнтів старшої вікової групи з ішемічною хворобою серця є однією з ключових у сучасній кардіоанестезіології. Вона поєднує в собі складні патофізіологічні, фармакологічні та клінічні аспекти, що безпосередньо впливають на результати хірургічного лікування.

У пацієнтів похилого віку з ІХС відзначається зниження коронарного резерву, ремоделювання міокарда, висока частота супутньої патології та обмежені адаптаційні можливості серцево-судинної системи. У цих умовах навіть помірні коливання артеріального тиску або серцевого викиду можуть призводити до розвитку ішемії міокарда, порушень ритму та інших ускладнень.

Особливо критичним є період індукції анестезії, коли використання стандартних препаратів, зокрема пропофолу та опіоїдів, часто супроводжується вазодилатацією та кардіодепресивним ефектом. Це може

спричиняти значне зниження артеріального тиску та погіршення коронарної перфузії, що особливо небезпечно у пацієнтів із стенозуючим ураженням коронарних артерій.

Незважаючи на існування сучасних клінічних рекомендацій, питання оптимального вибору схеми індукції анестезії у пацієнтів високого кардіального ризику залишається дискусійним. Особливий інтерес становить застосування кетаміну у субнаркоотичних дозах, який здатний підтримувати симпатoadреналову активність і стабілізувати гемодинаміку. Водночас наявні дані щодо його використання у пацієнтів старшої вікової групи з ІХС є обмеженими.

У цьому контексті дисертаційна робота Вітовського А.Р. є актуальною, має важливе клінічне значення та спрямована на вирішення практично значущого завдання сучасної анестезіології.

Зв'язок теми дисертації з науковими програмами

Дисертаційна робота виконана в рамках наукових напрямів, спрямованих на удосконалення анестезіологічного забезпечення у пацієнтів високого операційного ризику, та є фрагментом комплексних досліджень у галузі кардіоанестезіології. Ця робота є фрагментом інформаційно-пошукової НДР кафедри анестезіології та інтенсивної терапії НУОЗ України ім. П.Л. Шупика за темою: «Розробка іноваційних технік анестезії та інтенсивної терапії», номер держ. реєстрації НДР: 0119U101724. Власне дослідження стало одним з фрагментів даної науково-дослідної роботи.

Ступінь обґрунтованості та вірогідності результатів

Дослідження виконано на базі високоспеціалізованого кардіохірургічного центру, що забезпечило належний рівень відбору пацієнтів та якість клінічного матеріалу.

Автором чітко сформульовано мету та завдання дослідження, логічно побудовано дизайн роботи. Вибірка пацієнтів є клінічно однорідною, групи порівняння зіставні за основними характеристиками.

Використані сучасні методи клінічної оцінки, інструментальної діагностики та статистичного аналізу, що дозволяє вважати отримані результати достовірними, а сформульовані висновки – обґрунтованими.

Наукова новизна дослідження

У дисертаційній роботі вперше проведено системний аналіз гемодинамічних змін у пацієнтів старшої вікової групи з ішемічною хворобою серця при різних схемах індукції анестезії в умовах операцій аортокоронарного шунтування без використання штучного кровообігу.

Автором доведено, що додавання кетаміну у субнаркоотичних дозах до стандартної схеми індукції дозволяє досягти більш стабільного гемодинамічного профілю, що проявляється зменшенням ступеня артеріальної гіпотензії, збереженням серцевого індексу та кращим відновленням показників гемодинаміки після інтубації.

Отримані результати доповнюють сучасні уявлення про патофізіологію перііндукційного періоду та відкривають нові можливості для оптимізації анестезіологічного забезпечення у пацієнтів високого ризику.

Теоретичне значення результатів дослідження

Дисертаційна робота поглиблює розуміння механізмів гемодинамічних змін при індукції анестезії у пацієнтів з ІХС старшої вікової групи, зокрема ролі симпатоадреналової активації у підтриманні системної гемодинаміки.

Практичне значення одержаних результатів

Запропонована схема індукції анестезії із включенням кетаміну дозволяє:

- підвищити стабільність гемодинаміки;
- зменшити потребу у вазопресорній підтримці;
- знизити ризик ішемічних ускладнень.

Результати дослідження впроваджені у клінічну практику провідних кардіохірургічних центрів України та можуть бути використані у навчальному процесі.

Структура та зміст дисертації

Дисертаційна робота викладена українською мовою та побудована відповідно до традиційної структури і складається з анотацій, вступу, огляду літератури, розділу «Матеріали та методи дослідження», кількох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. Вступ викладений чітко, логічно та відповідає вимогам до дисертаційних робіт.

У першому розділі «Огляд літератури» наведено аналіз сучасних наукових джерел, присвячених проблемі анестезіологічного забезпечення у пацієнтів із ішемічною хворобою серця, особливо старшої вікової групи. Розглянуто патофізіологічні механізми розвитку гемодинамічних порушень під час індукції анестезії, вплив основних анестетиків на серцево-судинну систему, а також сучасні підходи до їх корекції. Автором окреслено існуючі проблемні питання, що потребують подальшого дослідження.

Другий розділ «Матеріали та методи дослідження» містить характеристику клінічної бази, критерії включення та виключення пацієнтів, опис досліджуваної вибірки (60 пацієнтів старшої вікової групи з ІХС), а також методи клінічного, інструментального та лабораторного обстеження. Детально описано дизайн дослідження, рандомізацію пацієнтів на дві групи залежно від схеми індукції анестезії, протоколи анестезіологічного забезпечення, етапи реєстрації гемодинамічних показників та використані статистичні методи аналізу.

У третьому розділі наведено результати дослідження гемодинамічних показників у пацієнтів першої групи (пропофол + фентаніл). Показано характерні зміни центральної та периферичної гемодинаміки на різних етапах анестезії, зокрема тенденцію до значного зниження артеріального тиску, серцевого індексу та інших показників у перііндукційному періоді.

Четвертий розділ присвячений аналізу гемодинамічних змін у пацієнтів другої групи (пропофол + фентаніл + кетамін). Продемонстровано, що включення кетаміну до схеми індукції анестезії супроводжується більш стабільними показниками гемодинаміки, меншим ступенем артеріальної гіпотензії та швидшим відновленням параметрів серцево-судинної системи після інтубації.

У п'ятому розділі проведено порівняльний аналіз отриманих результатів у двох групах дослідження. Встановлено достовірні переваги комбінованої схеми із застосуванням кетаміну, що проявляються кращими показниками середнього артеріального тиску, серцевого індексу та фракції викиду, а також більш стабільним гемодинамічним профілем у перііндукційному періоді.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів» проведено інтерпретацію отриманих даних у контексті сучасних літературних джерел. Автором обґрунтовано клінічну доцільність використання кетаміну як компонента комбінованої індукції анестезії у пацієнтів високого ризику, а також визначено його роль у стабілізації гемодинаміки.

У висновках узагальнено основні результати дослідження, які відповідають поставленій меті та завданням. Практичні рекомендації містять конкретні пропозиції щодо оптимізації анестезіологічного забезпечення у пацієнтів з ішемічною хворобою серця старшої вікової групи.

Повнота викладення матеріалів в опублікованих наукових працях

Основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи достатньо повно відображені в опублікованих наукових працях автора.

За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць, з яких 5 статей у фахових виданнях, рекомендованих МОН України, у тому числі публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних. Інші результати дослідження викладені у матеріалах та тезах наукових конференцій.

Основні результати роботи апробовані на науково-практичних конференціях різного рівня, у тому числі провідних міжнародних та всеукраїнських, що свідчить про їх актуальність, наукову значущість та зацікавленість професійної спільноти.

Опубліковані матеріали охоплюють усі ключові розділи дисертації, відображають основні етапи дослідження, його результати та практичні рекомендації, що підтверджує достатній рівень апробації роботи.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення

Під час рецензії дисертації та проведення її аналізу склалося позитивне враження. Дисертаційна робота не має принципових недоліків, проте можна відзначити окреме зауваження:

У тексті наявні поодинокі стилістичні неточності.

Було б цікавим доповнити дослідження аналізом біохімічних маркерів ішемії міокарда.

Але в цілому значимих зауважень до проведеної та написаної наукової роботи немає.

Запитання до здобувача

- Було б цікаво дізнатись віддалені післяопераційні результати у досліджуваних групах, а саме – післяопераційна когнітивна дисфункція, біохімічні маркери пошкодження міокарду.
- Чи можливе, на Вашу думку, індивідуалізоване дозування кетаміну залежно від вихідного гемодинамічного профілю пацієнта?
- Чи співпадають результати Ваших досліджень з даними інших дослідників?

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація Вітовського Андрія Ростиславовича «Гемодинамічні зміни під час індукції та підтримання анестезії у пацієнтів з ішемічною хворобою

серця старшої вікової групи» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання сучасної анестезіології та інтенсивної терапії, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки.

Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ України від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор Вітовський Андрій Ростиславович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність «Анестезіологія та інтенсивна терапія»).

Завідувач кафедри терапії
та ревматології НУОЗ України
імені П.Л. Шупика,
доктор медичних наук,
професор

Юрій СІРЕНКО